

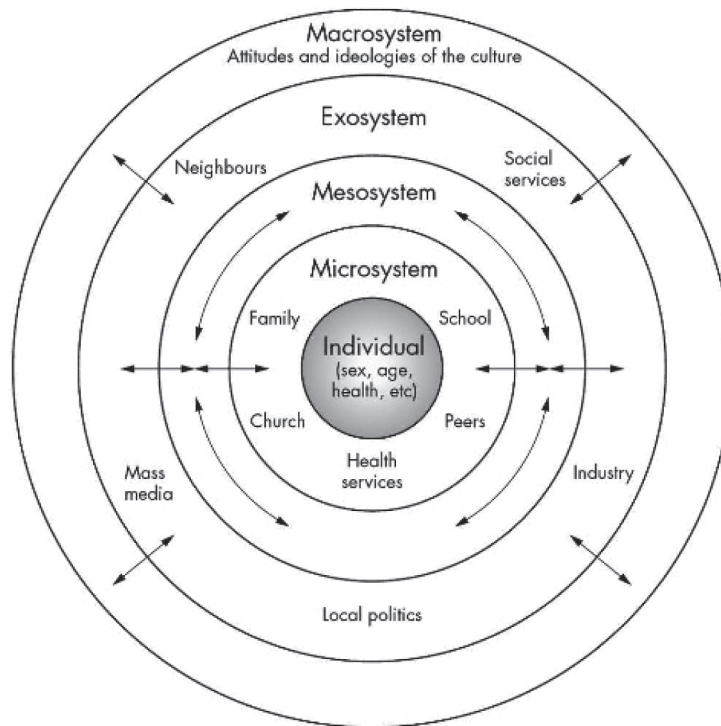
บทบรรณาธิการ

มุมมองเชิงนิเวศน์ในงานสาธารณสุขเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน: การเปลี่ยนแปลง ความเสี่ยง และ ความท้าทาย

(Ecological Perspectives in Public Health for Sustainable Development: Changes, Risks, and Challenges)

มุมมองเชิงนิเวศน์ เป็นแนวคิดสำคัญของการสาธารณสุขแนวใหม่ ที่เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองการพัฒนาสาธารณสุขในอนาคต ที่มีความสลับซับซ้อนมากขึ้น และได้รับอิทธิพลจากกระแสโลกาภิวัตน์ พลวัตแห่งการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม การพัฒนาความเป็นเมือง สังคมอุตสาหกรรม พัฒนาการของเทคโนโลยี และแบบแผนปัญหาสุขภาพ สาเหตุและกลไกการเกิดโรคที่เปลี่ยนแปลงไปเกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยภายในบุคคล ปัจจัยระหว่างบุคคล และปัจจัยภายนอกบุคคล ได้แก่ แขนง นโยบาย ระบบองค์กร และชุมชน ซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและความเท่าเทียมทางสุขภาพ

มุมมองเชิงนิเวศน์ ทำให้เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างระบบของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม มุมมองเชิงนิเวศน์ในงานสาธารณสุข มอง “สุขภาพ” เป็นเรื่องของกระบวนการ รูปแบบความสัมพันธ์ มากกว่าผลลัพธ์¹ เน้นมุมมองเชิงกว้างของปัจจัยกำหนดภาวะสุขภาพ เน้นการพึ่งพากันระหว่างคน สิ่งที่อยู่โรค สิ่งแวดล้อม และพฤติกรรมของบุคคลที่มีผลต่อวิถีชีวิตและแบบแผนการเจ็บป่วยของบุคคล ที่มีความสลับซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม^{2,3} ซึ่งไม่สามารถอธิบายหรือแก้ปัญหาได้ด้วยแนวคิด ทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่ง ดังนั้น การจัดการปัญหาสาธารณสุขและการพัฒนาสุขภาพ จำเป็นต้องพิจารณาปฏิสัมพันธ์ และความสมดุลระหว่างมนุษย์ สุขภาพ และสิ่งแวดล้อม ในบริบทด้านกายภาพ สังคม วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ การเมือง การพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทั้งแนวโน้มในระดับท้องถิ่น ภูมิภาค และของโลก

2

Figure 1 Bronfenbrenner's Ecological Theory of Development (adapted from Santrock et al)⁴.

ในปีนี้เป็นโอกาสพิเศษ ที่คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จะครบรอบ 65 ปี ของการก่อตั้ง เป็นปีที่ทองของการศึกษาด้านสาธารณสุขศาสตร์ของประเทศไทย จึงขอเชิญชวนศิษย์เก่า นักวิชาการ นักวิจัยด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม และผู้สนใจ เข้าร่วมประชุมวิชาการสาธารณสุขแห่งชาติ ครั้งที่ 14 เรื่อง “มุมมองเชิงนิเวศน์ในงานสาธารณสุขเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน: การเปลี่ยนแปลง ความเสี่ยง และความท้าทาย” และ The 6th International Public Health Conference “Ecological Perspectives in Public Health for Sustainable Development: Changes, Risks and Challenges” ซึ่งคณะสาธารณสุขศาสตร์ได้ดำเนินการจัดประชุมวิชาการสาธารณสุขแห่งชาติ อย่างต่อเนื่องมาเป็นเวลานานกว่า 20 ปี การประชุมมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความตระหนัก พัฒนาศักยภาพ และเพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านมุมมองด้านการสาธารณสุขเชิงนิเวศน์เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ระหว่างนักวิชาการ ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ ผู้ปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับงานสาธารณสุข ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปเกี่ยวกับสถานการณ์ และประเด็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญ การเปลี่ยนแปลง ทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม และเพื่อเตรียมความพร้อมในการรับมือกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง ที่จะเกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะการเปิดเสรีประชาคมอาเซียน และการบรรลุเป้าหมายแห่งการพัฒนาสหัสวรรษ (Millennium Development Goals - MDGs) ซึ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ในปี พ.ศ. 2558

สาระการประชุมที่สำคัญของการประชุมวิชาการครั้งนี้ ครอบคลุมในเรื่องสถานการณ์ภัยคุกคาม สุขภาพ ความมั่นคงด้านอาหาร วิกฤตสิ่งแวดล้อมและพลังงาน นโยบาย และกลยุทธ์ต่อการพัฒนาสาธารณสุข อย่างยั่งยืน การขับเคลื่อนพลังสังคมเรื่อง ภัยพิบัติ การควบคุมยาสูบ แร่ใยหิน การจัดการระบบสุขภาพ หนึ่งเดียว นวัตกรรมสร้างเสริมสุขภาวะชุมชนเพื่อการพัฒนาสุขภาวะอย่างยั่งยืน การประชุมครั้งนี้มีกิจกรรม หลากรูปแบบ ทั้งการปาถกฐาพิเศษ การบรรยาย การอภิปรายกลุ่ม เสวนาวิชาการ การนำเสนอผลงาน วิชาการและวิจัย นิทรรศการและการจัดเวทีสาธารณะ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความคิดเห็น และมุมมอง ทั้งในเชิงยุทธศาสตร์ระดับชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ครอบคลุม การวิเคราะห์สถานการณ์ การประเมิน นโยบาย และมาตรการของระบบการดูแล ป้องกันและแก้ไขปัญหา ผลกระทบต่อสุขภาพ รวมทั้งการบูรณาการ และประสานความหลากหลายของสหสาขาวิชาชีพ ในการกำหนดนโยบายและการจัดการ ผ่านกระบวนการ พัฒนาอย่างสมดุลย์ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม การพัฒนาศักยภาพและการมีส่วนร่วมของ ชุมชน ภาควิชาการ ภาครัฐและหุ้นส่วน ภาครัฐและเอกชน โดยการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อพัฒนาชุมชนสุขภาวะและส่งเสริมความเท่าเทียมของการเข้าถึงระบบบริการสุขภาพ เพื่อคงไว้ซึ่งสุขภาวะ ของพลเมืองไทย ประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนและประเทศในภาคพื้นเอเชียแปซิฟิกอย่างยั่งยืน

ผลที่คาดว่าจะได้รับการประชุมวิชาการในครั้งนี้ คือ การสะท้อนสภาพปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญ และเป็นความท้าทายทั้งในปัจจุบันและอนาคต ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาอย่าง ยั่งยืนในช่วงการเปลี่ยนผ่านของการบรรลุสหัสวรรษแห่งการพัฒนาสุขภาพ และการเปิดประชาคมอาเซียน ในปี 2558 นี้ โดยเฉพาะการปลูกจิตสำนึกให้เห็นความสำคัญของความสมดุลย์ระหว่างการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้มนุษย์สามารถ เรียนรู้ที่จะอยู่กับสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีความสุข และเพื่อรักษาความสมดุลย์ระหว่างมนุษย์และสิ่งแวดล้อม สำหรับพลเมืองโลกในรุ่นหลังต่อไป

3

ผศ.ดร.ขวัญใจ อำนาจสัตย์เชื้อ

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา

คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

-
- (1) Krieger N. Theories for social epidemiology in the 21st century: an ecosocial perspective. Int J Epidemiol 2001; 30:668-77.
 - (2) Alberti M, Marzluff JM, Shulenberg E, et al. Integrating humans into ecology: opportunities and challenges for studying urban ecosystems. BioScience 2003; 12:1169-79.
 - (3) Cotgreave P, Forseth I. Introductory ecology. Oxford: Blackwell Sciences, 2002.
 - (4) Stokols D. Establishing and maintaining healthy environments: toward a social ecology of health promotion. Am Psychol 1992; 47:6-22.